

Etxearena eta askotariko prozesu eta urratsek gorpuztu dute, azkenean, hausnartzeko, formatzeko, artikulatzeko eta saretzeko helburua duen espazio hau.

Egun osoan zabalik egoten da eta askotariko zerbitzu, ekimen eta baliabideak topa daitezke bertan: gaur-gaurkoz, Emakumeentzako Jabetze Eskola, sexu eta bikote aholkularitza, emakumeentzako aholkularitza juridikoa, elkar zaintzeko talde iraunkorra, dokumentazio gunea, erakusketak, hitzaldiak, mahai-inguruak, tailerrak...

**10- DIONIXI LIZEAGA
AGERRE “PAGUAKO
MAIXTRA”**

Hernaniar askoren oroimean da Dionixi Lizeaga Agerre “Paguako maixtra”. 1894. urtean jaioa, 40 urtez aritu zen auzoko haurrei eskolak ematen.

Hernaniko Pagoaga auzoa, baso ederrez inguratua, alde zaharretik hamar kilometrora dago. Auzoan ez zegoen ez elizarik ez eskolarik, eta bost kilometrora zegoen Ereñotzura joan behar zuten haurrek ikasi ahal izateko.

Hamar seme-alabetan helduenetakoa zen Dionixi eta aita ikasketak eman nahi izan zizkion. Etxean jaso zituen lehendabizi, neskame baten eskutik, eta gero Donostiara eramane zuten, ikasketetan sakondu zezan. Ikasitakoa zabalteari ekin zion Dionixi eta Pagoaga auzoan bertan hasi zen, anai-arrebak eta auzokideak hartuz etxeko sukaldean bertan, 1914an Pagoagako eskola sortu zen arte.

Eguna eta gaua lanean ematen zituen. Egunez lan egiten zuten gazteei klaseak ematen zizkien gauetz. Iluntzeko eskola horietan emakumerik ez zegoela ohartuta, igandeak eta jai egunak eskaintzen zizkien neskatoei, haiek ere ikas zezaten.

Eulalia Aranburu hernaniarrak zabaldu du Dionixi Lizeagaren berri. Aranburuk sekulako lana egin du Hernaniko memoria jasotzen eta zabalitzen eta Dionixiren kontuak ere ondo jasoak ditu, lankide izan baitzuen. Ibilbide Morearen inaugurazioan gustura parte hartu zuen Eulalia Aranburuk, bizirik dagoen Hernaniko herri memoriaren ahots oso interesgarria denak.

Itsasu

Joxean AGIRRE

Bagirak Itsasun bezperan antolatu zituen ekitalditan Jean-Louis Davantek kontatu zuen garai batean Aberri Egunari «Abeberry Eguna» esaten ziotela, egun hori neurri batean Jakesen ekimenari esker antolatzen zelako. Gipuzkoako herri batean guk «Alberdi Eguna» deitzen genion egun horri antzeko arrazoiengatik.

Urte batzuk lehenago Hegoaldean Ekin bezalaxe, ikasketak bukatu eta etxera itzuli zen ikasle talde batek sortu zuen Enbata Iparraldean («Embata» idatzi zuten lehen urteetan) eta tartean zen, noski, Jakes Abeberry, Mixel Burukoa, Ximun Haran eta beste batzuekin batera.

Handik urte gutxira, 1963an (duela 60 urte), antolatu zuten Aberri Eguna Itsasun eta Hegoaldearekiko paralelismoekin jarraitzearen, Gernikako Arbolaren altsuma bat landatu zuten Ximun Haranek eta Julen Madariagak, Enbataren izenean lehenak eta ETArenean bigarrenak.

Hegoaldeko jendea ere izango zen Aberri Egun horretan Eneko Irigarayk bere “Aljeriar konexioa. ETaren sortzaile baten ibilerak” elkarrizketa liburuan gogoratzen duen pasadizo batek erakusten duenez. Urte batzuk lehenago soldaduska egin zuen Enekok Oiartzungo Arkaleko kuartelean eta handik ezagutzen zuen Dapena koronela. Itsasun bildu zirenen artean koronel hori ikusi zuenean (ordurako muga pasatu eta Iparraldean zebilen) Ximun Haranengana joan eta seguru zegoela esan zion, Dapena koronela ikusi zuela bildutakoen artean. Enbatako kide batzuek gizona hartu, han inguruan zegoen zuhaitz baten kontra jarri zuten eta matrikula zerrenda bat eta argazki makina kendu zizkioten. Gertakari horren ondorioz, Ximun Haranek debekaturik izan zuen aldi batez Hegoaldera pasatzea.

Gauzak asko aldatu dira Ipar Euskal Herrian ere, joan den igandeko Aberri Egunak frogatu zuenez.

Guk urteak eman genituen gaztetan (zenbat itzuli bizikletan) Ipar Euskal Herri mitifikatu baten peskizan, hango kulturarekin, kantutegiarekin, hizkuntzarekin eta folkloreakin liluratuta, baita paisaiarekin ere. Gaur bertako giro politikoak, bakegintzarekiko izan duten konpromisoak, lurraren defentsak, giza eskubideen alde erakusten duten adoreak eta lortu duten gizarte osoaren inplikazioak txunditzen gaituzte tarteka, hainbeste non badauden gure artean Jean-René Etchegaray macronistari, erdi brometan bada ere, «gure lehendakaria» esatera iristen direnak ere.

Exotismoaren peskizan joaten ginen lehen. Orain anaikidetasuna aurkitzen dugu. •

